

1846-07-10

SENDER

J.Th. Lundbye

RECIPIENT

Svend Grundtvig

FACTS

Document type:
Letter

Sender's location:
Amsterdam

Mentioned people:
Lorenz Frølich
Svend Grundtvig
J.Th. Lundbye
P.C. Skovgaard

Archive:
Mappe 34 nr. 26

TRANSCRIPTION

Mappe 34 nr 26
Amsterdam 10 July 1846

Kjære Svenn!

Til Dem stiler jeg disse Linier, som De dog maa meddele Skovgaard Indholdet af, helst om jeg skulde være saa heldig, at kunne opgive Dagen, naar jeg kommer til Bÿen, da jeg saa gjerne vilde see ham; men i Uvished maa Ingen gaa til Toldboden, men Alle være forvissede om: at jeg snarest mulig skal søge den. Hvordan har jeg det? underligt! med hver Dag voxer min Glæde over Kunsten, jeg nyder den i fulde Drag, og er jeg end saa mæt, at det ligner ordentligt Fraadseri, saa sluger jeg dog lige gridsk paany hver Dag, men forøvrigt bliver jeg med hver Dag maaske mere klein tilmode, ønsker kun at finde en Bolig, hvor jeg i Ro kan hengive mig til ivrigt Arbeide og Læsning under mine Venners deeltagende Omgang, men i al Stilhed. Jeg har seet og oplevet Meget, men det gjorde mig hverken stærkere eller gladere, kun rigere, og jeg føler en sand og inderlig Taknemmelighed over, hvad der faldt i min Lod i dette sidste Aar. Dog, De veed, det var ikke Alt Godt og Smukt, jeg gjorde ogsaa bittre Erfaringer; hvorfor kunne disse ikke vække Trods hos mig at jeg traadte frem med Alvor og Styrke i åben Strid. Nei! min Meninger høre altid til dem, der bedre kunne føles, end forsvares med klare Ord og derfor gjælder det at tie og trække sig tilbage fra en Verden, hvor de intet gjælde, til den stille Hule. Jeg er ængstelig ved at skrive det, men jeg er tilmode som om jeg havde en Forvisning om: at mine nærmest tilblivende Productioner skulle volde mine Venner Glæde, om de kunne trygt stole paa mig, aldrig lade mig føle Skygge af Tvivl om mit aandelige Helbred – det er Resultatet af Reisen da, og stavfæster dette sig, da har jeg dog vel al Grund til at være tilfreds med den. Hvor jeg længes efter et Brev, det kommer nu neppe – hvorfor skrev De saalænge ikke til mig? dog De læser og De har foruden kjære Breve skrevet mig et Blad i min Stambog, som gjerne kunde gjøre mig stolt, thi jeg læser det vist alt for tit. – Belgien og Holland have gjort mig usigelig Glæde, ihvorvel paa en heel anden Maade end Italien, og om jeg ikke alt til min Familie og Lorenz, samt i min Dagbog havde skrevet saameget at det kun vilde blive Gjentagelse, alt for besværlig, da skulde jeg fortælle Dem Noget af det Bedste, nu maa De vente, til det kan skee mundtlig. De maa derfor nøies med Bagateller, og jeg vil saaledes fortælle Dem hvilke Qvaler mit Skjæg volder mig. Sjouere raabe efter mig, unge velklædte Piger briste i Skoggerlatter og Børn stirre i gruelig Forundring paa mig, med eet Ord: jeg, der i Italien i samme Skikkelse var aldeles som Folk er flest, er her underlig, og dette er mig en Qval i Gaarden leger

mange yndige Børn og jeg er jalous paa Tjenestefolkene, som

-2-

som kunne spøge og lege med dem, mens den Underlige gaaer taus og tyst forbi; men hvorfor ikke tage det dumme Skjæg bort? jeg har en barnagtig Glæde af at bevare det til jeg kommer iland i Kjøbenhavn, da skal det strax væk, jeg vil paa ingen Maade være Gjøgler, og jeg mangler Minen til at bære det, saa at man ikke skulde kalde mig saa. Nei i den jævne Almindeligheds Dragt, at man kan være ubemærket, det er bedre. Jeg er ogsaa et ulykkeligt Væsen i store Byer, naar de ikke som Rom have store øde, afsides Partier, hvor man kan glemme Pynt og Stads og hengive sig til Nydelsen af Folkeliv saa frit og ugeneert, som om det var i Landets Afkroge, og nu Amsterdam, en Hovedstad med mere end 200.000 Mennesker, der alle ere i travl Virksomhed paa Gaden, til Contorforretninger, til Pakhuse i stiv Stads som ægte Grosserer, eller kjørende Gods paa Slæder og Sluffer eller bankende Tæpper eller besprøitende Huse, det er en Larm en Mylren som er gruelig, skjøndt mange Kjøretøier gaae taust paa Kælker for at ikke hele Byen ved Rystelse skal rangle sammen og gaa i Pløren, hvorpaa den er bygget. Og saa, hvad der kan gjøre en sindig Fyr rent tummelumsk, det er vandspeil af flere og højst forskjellige Høider, det meest slaende Beviis for at han længe har været "lidt under Havet" naar han kommer fra Belgien og da i Amsterdam seer [?] omtr 10 Fod høiere end alt det Vand han i Floder, Canaler, Grøfter og Rendestene er passeret; det er et grumme vaadt Land, i det uendelige gjennemskaaret af Vandløb og besaaet med Møller, og mens de har endnu Overflod af Vand, at de vadske Husene udvendig og Gaderne! saa have de ikke et Glas drikkeligt Vand, uden møisommeligt at samle op hvad der falder ned fra Himlen eller langveis fra at hente det og gjøre det til en Handelsartikkel. Men det maa man indrømme dem: at hvad der kan gjøre en Bø, Gader, Huse under et nordisk Clima hyggelige og smukke, det have de forstaaet, og man vilde ikke forundres, om i Delft eller Leyden man saae krigsklædte Borgere komme ud af Husene for at samles mod Spanierne, istedetfor moderne Personer. En Klasse af Samfundet har ellers et ganske eget og for en Deel nedarvet Dragt, det er Tjenestepigerne, som man gjerne kunde Tromme sammen naar det skulde være og finde dem eens uniformerede, bevæbnede med Støvkoste og store Messingsprøiter til at rense Husene udvendig med. Dragten bestaaer i: en Kappe, lilla langskjødte Trøier af Bomuldstøj, sort Skjørt, hvidt Forklæde med Omgangsrem, hvide Strømper og Sko; saaledes ligefra Brüssel og Lüttich til Haarlem og Amst,

Amsterdam 10 Julij 1846.

SKOVGAARD-MUSEET
Mappe 34 Nr. 24

Kjære Peder!

Til Dem stiles af min Linné, som de dog naar verdelt Skovgaard
indhaaler af, helst om at skide en sa heldig, at kunne opgive Dagene, naar
de kommer til Bjergene, da de saa gerne vilde see ham; men i Altskud naar de
gaar til Talerstuen, men alle saer forvarede om: at de saerest smukt skal se
dem. Skovgaard har de det? indledigt: med hver Dag voxe min Glæde over
Kunstene, de angik det i Lidske Drag, og at de end saa smukt, at det ligner ordent
ligt Talerstuen, saa stiger de dog lige godt paa hver Dag, men forvarede
bliver de med hver Dag naaende mere, mindre tilminde, ønsker kun at finde
en Bølge, naar de: de har kunnet mig til rigtig Arbejde og Læring
med mine Venners seelt glæde. Omgang, naar i de Hæder. De har sat
og oplevet Nøget, men det gode mig haaber Hæder, eller glæde, dem sig
de, og de lader en sand og indelig Taknemmelighed over, hvad der faldt i mine
Læse: dette vidste Aar. De end, det var ikke det Gode og Smukt, de gjorde op
Litteraturskriverne; hvorfor kunne de ikke se den Trøst har mig at de haade
for en midt Alene og Højeste i ad den Stund. Nei! mine Meninger har altid det
dem, der har kunne lade, end forvarede med klare Ord og derfor gjeldes det
at de og trods mig tilbage fra en Ordre, naar de Gode gjeldes, til dem stille blide
de er angivelig end at skide det, men de er tilminde dem om de haade en for
venning om: at mine nærmest tilblivende Productioner skulle være mine
Venners Glæde, om de kunne rigtig stole paa mig, aldrig lade mig fæle Skjæpe
af Taler om mit aandelige Kælvend - det er Nemt at af Peder da, og stude
de Lette sig naar har de dog alle at finde til at være tilfreds med dem. Har
de Længe efter de Brev, det kommer en ny - hvorfor skrev de saalange ikke
til mig? De Læse og de har forvarede kjære Brev skrevet mig et Brev
i min Skovgaard, som gerne vilde give mig stalt, thi de Læse det end alt
for tit. - Belgien og Holland har gjort mig usigelig Glæde, i hvorlignende
en heel anden Maade end Italien, og om de ikke alt til min Favør, og
Læring, samt i min Dagbog har de skrevet saameget at det kommer til blide
Gjættelse, altsaa besvarelig. De skulde de fortælle dem Nøget af det Brev, om
minde de sendte, til det har sket min indsigte. De min Læse min Brev
eller, og de vilde vilde fortælle dem alle Glæde med Læse min Brev. De
de saer efter mig, mine vilde Brev Læse i Højeste og Brev skrev
i gjættelig Forvarede paa mig, med et Ord. de, da i Italien i saameget
Kælvend, om aldeles som folk er fæst, er har indsigte, og dette er mig en Gode
i Gælden Læse min indsigte Brev og de vilde paa min indsigte, som

som kunne spjuge y lege med dem, mens der bludelige gæse
 saar i brystet; men hvorfor skete lige det samme Skjeb. her?
 Og har en kærnagtig Glæde af at berøre det til y. himmels Land
 i Kjøbenhavn, der skal det dog, og det skal ingen Maade være, Pjogler,
 og p. mangler Minnet til at berøre det, saa at man ikke skælder kaldt mig sød.
 Nei i den jævne Almindelighed. Døgt, at man kan være sikker nok,
 det er bedre. Og er saa et utydeligt Bæver i store Riser, naar de ikke som Nørn have
 sine øde, afbrudte Partier, hvor man kan glæmme Pjagt y Skole y dengang sig til
 Nysgerrighed af Folket i en frit y ejgent, som om det var i Landets Afkroge, og
 i Amsterdam, en Klostetad med mere end 200,000 Mennesker, der alle en i Træl
 Værdsind paa Jæder til Anterophantingen, til Pædare i store Stæde som øgt Gæs
 senere, eller Kjønde Gæd paa Roder y Skiffer eller bandende Teogers y Kæstet
 tænde Kline, det er en Lærn og en elyblom som er grønlid, skjønne mange Kjøne
 toier gæe tænt paa Kellere for at ikke hele Byen og Nysgerrig skal rangle
 som mere, og gæe i Pløve, her paa den er bygget. Og saa, hvad der har gæet en
 sindig Fjædent i Amsterdam, det er Landet spejls af flens y det i forskyllige
 flod, det er suet slædder. Der er for at have længe har været, "det anden
 blæst" naar han kommer fra Belgien og der i Amsterdam ser blot 1/2
 andre 10 Fod høje end alt det Land her. Floden Levaler, Græster y Nidertog
 er passeret; det er et grønt, saad Land, i det uendelige gymnasiet af
 vand det og berørt med Koller, og mens de har endnu Aarplod af Land, at de
 saadte Kline indværd, y Gædner, saa haer de ikke Glas i skilfuldt Land
 inden man i sammelyst at samle op herd der falder ned fra Kline eller
 Langue fra at hente det og gæet det til en flædder i et Sted. Men det er
 man i samme den i blædder den haage en Pjæ, Jæder, Kline, inden at man
 forklime sig paa; y smukke, det haer de forstærkt, og man vil. Men
 formlæder, om i. Det eller Læder, naar saer krige, blæste Bøgere kom
 ene ind af Kline for at samle med Gravvæner, i det det mederne
 Personer. En Kline af Lærn indet har eller et gæet øgt y for en
 del indværd Døgt, det er Tjænter, y mere, som man gæet Kline
 kommer sammen, naar det skælder være og finde som seer uniformen
 der, berubede med Hæder og store Mængder spritter til at seer Kline
 indværd ind, Døgt, det haer i: en Kippe, eller Langskjødte Træ
 af Børnslæder, sort Skjød, den her i Forklæde med Gæet, saer den
 y Tromper y Sko; saaledes by fra Brønd y Læder til Kline y Ant,